

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága Budapesten, 2010. év
október hó 12. napján tartott nyilvános ülésen meghozta a következő

í t é l e t e t :

A csalás büntette és más bűncselekmények miatt a terhelt és társai
ellen folyamatban volt büntetőügyben a III. rendű terhelt által
benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálv a Komárom-Esztergom
Megyei Bíróság, mint másodfokú bíróság 2.Bf.315/2007/10. számú
ítéletét a III. rendű terheltet érintően megváltoztatja,

e terhelt cselekményeit 4 rendbeli, a Btk. 318. § (1) bekezdésébe
ütköző és a (4) bekezdés a) pontja szerint minősülő felbujtóként
elkövetett csalás büntettének, valamint 4 rendbeli, a Btk. 276. §-a
szerinti felbujtóként elkövetett magánokirat-hamisítás vétségének
minősíti,

a börtönbüntetésének tartamát 2 (kettő) év 3 (három) hónapra, a
közügyektől eltiltás tartamát 3 (három) évre enyhíti, a
pénzmellékbüntetés kiszabását mellőzi. Egyebekben a másodfokú
bíróság ítéletét hatályában fenntartja.

A felülvizsgálati eljárásban felmerült 15.000 (Tizenötezer) forint
bűnügyi költséget az állam viseli.

A terhelt által pénzmellékbüntetésként befizetett 320.000
(Háromszázhuszezer) Ft-ot a 2010. április 21-től számított
törvényes kamataival együtt a terheltnek visszafizetni rendeli
azzal, hogy ezt az összeget az őt terhelő vagyonekbezés fedezetéül
visszatartja.

Az ítélet ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye.
Sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más
jogosult ebben az ügyben újabb felülvizsgálati indítványt nem
nyújthat be.

I n d o k o l á s :

A Tatabányai Városi Bíróság a 2007. április 6-án kihirdetett 6.B.863/2006/45. számú ítéletével III. rendű terheltet, mint felbujtót, bűösnek mondotta ki, 4 rb. üzletszerűen elkövetett nagyobb kárt okozó csalás büntetében és 4 rb. magánokirat-hamisítás vétségében. Ezért halmazati büntetésül 1 év - végrehajtásában 4 év próbaidőre felfüggesztett - börtönbüntetésre és 400.000 Ft - meg nem fizetés esetén 1000 forintoként egy nap szabadságvesztésre átváltoztatandó - pénzmellékbüntetésre ítélte, és 1.527.646 Ft összegben vagyonelkobzást is elrendelt vele szemben.

A VI. rendű terhelttel egyetemlegesen kötelezte a felmerült bűnügyi költségből 124.200 Ft megfizetésére.

A városi bíróság ítélete felülvizsgálattal érintett részében a személyi körülmények tekintetében rögzítette, hogy III. rendű terhelt magyar állampolgár, az általános iskola 8 osztályát végezte el, szakképzettséggel nem rendelkezik, ellátásban nem részesülő munkanélküli. Élettársi viszonyban él, egy kiskorú gyermeket tart el. Vagyontalan.

Büntetett előéletű. A Győri Városi Bíróság 1999-ben bűnsegédként elkövetett csalás büntette miatt a városi bíróság jogerősen 10 hónap - végrehajtásában 3 év próbaidőre felfüggesztett - börtönbüntetésre és 6.000 Ft pénzmellékbüntetésre; a Tatabányai Városi Bíróság a 2005. június 3-án jogerőre emelkedett 9.B.1980/2001/54. számú ítéletével adó- és társadalombiztosítási csalás vétsége és más bűncselekmény miatt napi tételes, 140.000 Ft összegű pénzbüntetésre ítélte.

A III. rendű terhelt cselekményét illetően pedig lényegében az alábbi tényállást állapította meg. (Tényállás III. részének, továbbá III/3. pontjának bevezetése és a 3/1., 3/2., 3/3., és 3/4. pontjai)

III.

Az Osztrák Szövetségi Köztársaság és a Magyar Köztársaság között 2000. október 24-én Bécsben született megállapodás szerint az Osztrák Szövetségi Kormány gondoskodik arról, hogy az általa létrehozott Osztrák Megbékélési Alap (továbbiakban: Alap) 672.000.000 osztrák schilling értékhatárig a Magyarországi Zsidó Örökség Közalapítványon (továbbiakban: Közalapítvány) keresztül egyszeri pénzjuttatásban részesítse azon természetes személyeket, akiket a nemzeti - szocialista rendszer a mai Osztrák Köztársaság területére deportált és rabszolga - vagy kényszermunkára kötelezett, deportálásuk időpontjában magyar állampolgárok voltak és 2000. február 15-én állandó lakóhelyük a Magyar Köztársaság

területén volt, vagy magyar állampolgársággal rendelkeztek. Amennyiben a juttatásra jogosult személy 2000. február 15-én, vagy azután hunyt el, helyére a törvény szerinti örökösök lépnek.

A kérdőív a sérelmet szenvedett személy adatait és a deportálásra, illetőleg a kényszermunkára vonatkozó kérdéseket tartalmazta, amelyekre a kérelmezőnek a lehető legrészletesebben kellett válaszolnia.

A kérelmeket korabeli hiteles dokumentumokkal (levente igazolvány, katonakönyv), vagy két olyan tanú jegyzőkönyvbe foglalt egybehangzó nyilatkozatával kellett alátámasztani, akik a kérelmezővel együtt szenvedték el a megpróbáltatásokat. A két tanú egybehangzó nyilatkozatát tartalmazó jegyzőkönyv hitelesítésére közjegyző, Polgármesteri Hivatal, vagy a Cigány Kisebbségi Önkormányzat képviselője volt jogosult. A hitelesítő az aláírásával azt igazolta, hogy a kérelmező és a két tanú előtte egybehangzóan adták elő, hogy együtt szenvedték el a megpróbáltatásokat.

A kárpótlási kérelem kedvező elbírálásához a kérdőív kitöltésén és aláírásán túl ekként szükség volt korabeli igazolás benyújtására, vagy két tanú egybehangzó nyilatkozatát tartalmazó és hitelesített jegyzőkönyv csatolására.

3. pont

A III. rendű terhelt jogtalan haszonszerzés végett az ismerősei körébe tartozó X. rendű, XI. rendű, és XII. rendű terhelteket, továbbá T. G-nét - a X., XI. és XII. rendű terhelteket fejenként 100.000 Ft ígéretével - rábírta arra, hogy jogosulatlanul kárpótlási igényt nyújtsanak be az Alaphoz.

A III. rendű terhelt tudott arról, hogy az általa beszervezett fenti kérelmezők nem jogosultak kárpótlásra, mivel a II. világháború idején nem hurcolták el őket kényszermunkára a mai Ausztria területére.

3/1. pont. A X. rendű terhelt - a III. rendű terhelt rábírására - 2003. szeptember 16-án és 2004. február 27-én kelt kérelmében valótlan adatokat feltüntetve valótlanul állította azt, hogy a II. világháború idején a mai Ausztria területén kényszermunkát végzett. A jegyzőkönyveken a kárpótlásra jogosultságát olyan tanúkkal igazoltatta /néhai B. N. M., N. M., K. J-né, K. J.), akik a X. rendű terhelt jegyzőkönyvben írt megpróbáltatásairól személyes élménnyel nem rendelkezhettek, így hitelesen azt nem igazolhatták.

A X. rendű terhelt jogtalan haszonszerzés végett megtévesztette az Alapot és jogosulatlanul igényelt kárpótlást. A sértett a kárpótlás

összegeként 2543.55 eurót (627.646 Ft-ot) a Közalapítvány útján 2004. november 29-én átutalt a terhelt O. Banknál vezetett számlájára.

3/2. és 3/3. pont. A XI. rendű és XII. rendű terhelt a 2003. szeptember 16-án, majd 2004. február 27-én kelt, külön-külön benyújtott kérelmében valótlan adatokat feltüntetve állította, hogy a II. világháború idején a mai Ausztria területén kényszermunkát végzett, valamint a jegyzőkönyveken olyan tanúkkal igazoltatta kárpótlásra jogosultságát (néhai B. N. M., N. M., K. J-né mindkét terheltnél, továbbá XI. rendű terhelt javára K. J-né, XII. rendű terhelt javára pedig K. J.), akik a XI. és XII. rendű terheltek jegyzőkönyvben írt megpróbáltatásairól személyes élménnyel nem rendelkeztek, így hitelesen azt nem igazolhatták.

A XI. és a XII. rendű terhelt jogtalan haszonszerzés végett megtévesztette az Alapot és jogosulatlanul igényelt kárpótlást. A sértett a Közalapítvány útján kárpótlásként 2543.55-2543.55 eurót (626.019 Ft-ot, illetve 627.646 Ft-ot) 2004. október 29-én a XI. rendű, míg 2004. október 28-án a XII. rendű terhelt az O. Banknál vezetett számlájára átutalt.

A kárpótlásként kapott fenti összegekből XI. rendű terhelt a III. rendű terheltnak a közreműködéséért összesen 1.000.000 Ft-ot adott, míg a X. rendű terhelt 527.046 Ft-ot juttatott a III. rendű terheltnak.

3/4. pont. T. G-né, III. rendű terhelt rábírására, előbb 2003. szeptember 16-án, majd 2004. február 26-án valótlan tartalmú kérelmet és jegyzőkönyvet nyújtott be az Alaphoz. A kérelmezőt a II. világháború idején nem hurcolták el kényszermunkára Ausztria területére, illetőleg a jegyzőkönyveken tanúként szereplő személyek (néhai B. N. M., N. M.) nem voltak vele együtt kényszermunkán, sőt a jegyzőkönyvet tanúként aláíró személyeket a terhelt nem is ismerte.

T. G-né a valótlan tartalmú okiratok felhasználásával jogtalan haszonra törekedve megtévesztette az Alapot, és jogosulatlanul igényelt kárpótlást. A sértett 2004. szeptember 27-én 2543.55 euró (626.019 Ft) kárpótlást átutalt a terheltnak az OTP Banknál vezetett folyószámlájára.

A III. rendű terhelt T. G-nétől is pénzt követelt az ügyintézésért, azonban a kérelmező ezt megtagadta.

* * *

Az okiratok (kérdőívek, jegyzőkönyvek) aláírása a III/1. és III/2. pont alatti tényállásokhoz hasonlóan a T. C. K. Önkormányzat Irodájában, I. rendű terheltnek, a K. Ö. elnökének tudtával és jelenlétében történt. Erre úgy került sor, hogy a beszervezett kérelmezőktől az I. rendű terhelt és az Iroda alkalmazottja sem kérdezett semmit. A kérdőívek, jegyzőkönyvek nem a kérelmezők (tanúk) nyilatkozatai szerint készültek, hanem a X. rendű, XI. rendű, és a XII. rendű terheltek, továbbá T. G-né előre kitöltött, szóról szóra azonos, valótlan tartalmú okiratokat írtak alá. A kérelmezőket az I. rendű terhelt arról sem tájékoztatta, hogy két tanú megnevezése is feltétele a kárpótlási kérelem sikerének. A kérelmezők nem is tudtak volna tanúkat hozni, sőt, nem is ismerték a jegyzőkönyvet tanúként aláíró személyeket. Ennek ellenére az általa tudottan valótlan tartalmú jegyzőkönyveket az I. rendű terhelt - tudva arról, hogy azok felhasználásra kerülnek a kárpótláshoz - hitelesítette.

Ezen magatartásával az I. rendű terhelt fenti négy esetben is segítséget nyújtott ahhoz, hogy a kérelmezők az egyik kárpótlási feltétel fennállta (két tanú egybehangzó nyilatkozata az együttes szenvedésről) tekintetében megtévesszék az Alapot, és ily módon jótalan haszonra törekedve az Alapnak kárt okozzanak.

Az ítélet ellen az ügyész a III. rendű terhelt terhére téves minősítés miatt és büntetésének súlyosítása végett fellebbezett. A terhelt és védője az ítéletet tudomásul vette.

A megyei főügyészség az ügyészi fellebbezést fenntartotta, emellett a vagyoneklobzás összegének pontosítását indítványozta.

A Komárom-Esztergom Megyei Bíróság a 2007. október 11-én kihirdetett 2.Bf.315/2007/10. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet III. rendű terhelt tekintetében részben megváltoztatta. A terhelt cselekményeit egységesen 1 rendbeli, jelentős kárt okozó, felbujtóként, üzletszerűen és folytatólagosan elkövetett csalás büntetnének és 1 rendbeli, felbujtóként, folytatólagosan elkövetett magánokirat-hamisítás vétségének minősítette.

Ezért a terheltet halmazati büntetésül 3 év 6 hónap börtönbüntetésre, 5 év közügyektől eltiltásra, és 400.000 Ft - meg nem fizetés esetén 2000 forintként egy nap szabadságvesztésre átváltoztatandó - pénzmellékbüntetésre ítélte. A vagyoneklobzás összegét 1.527.046 forintra helyesbítette. A terheltet a VI. rendű terhelttel egyetemlegesen kötelezte a másodfokú eljárás során felmerült bünygyi költségből 22.500 Ft megfizetésére. Egyebekben az ítéletet tekintetében helybenhagyta.

A minősítés és a büntetés-kiszabása vonatkozásában a megyei bíróság az elsőfokú ítéletet a fellebbezéssel érintett további terhelteket

illetően ugyancsak megváltoztatta. Közülük I. rendű terheltnek az elsőfokú bíróság által 27 rendbeli bűnsegédként elkövetett csalás büntettének és ugyancsak 27 rendbeli bűnsegédként megvalósított magánokirat-hamisítás vétségének értékelt cselekményeit egységesen 1 rendbeli jelentős kárt okozó, folytatólagosan, társtettesként elkövetett csalás büntettének, és 1 rendbeli társtettesként, folytatólagosan elkövetett magánokirat-hamisítás vétségének minősítette.

A másodfokú bíróság a III. rendű terhelt tekintetében a személyi körülményeket azzal egészítette ki, hogy nevezett nőtlen; a tényállást pedig azzal, hogy a III/3.1.-3.4. pontok szerinti vagyon elleni bűncselekmények esetében az elkövetési érték (kár) összesen 2.507.330 Ft-ot tett ki.

Az I. rendű terhelt terhére rótt vagyon elleni bűncselekményeknél (tényállás III/1., III/2. és III/3. pontjai) az elkövetési értéket, (az okozott kárt) összesen 25.768.669 forintban rögzítette.

A Komárom-Esztergom Megyei Bíróság jogerős határozata ellen a Be. 416. §-a (1) bekezdésének b) pontjára hivatkozással a terhelt élt felülvizsgálati indítvánnyal, álláspontja szerint cselekményeinek 4-4 rendbeli helyett anyagi jogszabályt sértően 1-1 rendbeli, folytatólagosan elkövetettként minősítése, és törvénysértően súlyos büntetés kiszabása miatt, az elsőfokú bíróság általi jogi minősítések alkalmazása és büntetésének enyhítése végett.

Beadványában arra hivatkozott, hogy a felbujtás járulékoságának elvére figyelemmel (BH 2003/841. szám és 1998/110. szám) 4-4 rendbeli, a folytatólagosság egységébe nem foglalható cselekményt követett el, amelyek közül a vagyon elleni cselekmények így nagyobb, - és nem jelentős - kárt okozóak voltak. Az alkalmazandó büntetést is az elsőfokú bíróság állapította meg megfelelően, annál inkább, mivel javára további enyhítő körülmények jelentkeznek, amelyeket a másodfokú bíróság nem vett figyelembe.

A Legfőbb Ügyészség a BF.1911/2010. számú átiratában az indítványt alaptalannak értékelte, és a másodfokú határozat hatályban tartását indítványozta.

Álláspontja szerint a megyei bíróság tévesen változtatta meg az első fokú bíróság által alkalmazott törvényes jogi minősítést, amikor a III. rendű terhelt cselekményeit mind a csalás, mind a magánokirat-hamisítás tekintetében a folytatólagosság egységébe vonta. Helyesen indokolta az elsőfokú bíróság, hogy a járulékoság elvénél fogva a terhelt a III/3.1., 3.2., 3.3. és 3.4. alatti résztényállások szerint, 4 rendbeli - nagyobb kárt okozó- csalás büntettét és 4 rendbeli magánokirat-hamisítás vétségét valósította meg.

Az irányadó résztényállásokban a városi bíróság megállapította, hogy a III. rendű terhelt ráhatására a négy tettes egymástól függetlenül, nagyobb kárt okozva valósította meg a csalás büntettét. A Btk. 21. §-ának (1) bekezdése értelmében felbujtó az, aki más büncselekmény elkövetésére szándékosan rábír. A III. rendű terhelt egy-egy tettet a Btk. 318. §-a (4) bekezdésének a) pontja szerint minősülő nagyobb kárt okozó csalás büntettének elkövetésére vett rá, a tettesek büntetőjogi felelőssége e büncselekmény elkövetéséhez igazodik. A felbujtó pedig csak azért a büncselekményért felel, amelyre a tettet felbujtotta, azaz a nagyobb kárt okozó csalás büntettéért (BH.1998/110. szám). Nincs törvényes lehetőség a III. rendű terhelttel, mint felbujtóval szemben olyan büncselekmény megállapítására, amelyet a tettesek nem követtek el. Mivel a hamis jegyzőkönyvekkel különböző kárpótlási jogosultságokat igazoltak, e hamis magánokiratok nem azonos jogviszonnyal kapcsolatban kerültek felhasználásra. Ezért a folytatólágosság megállapítása ebben az esetben sem felel meg a törvénynek (36. számú BK. vélemény).

Felülvizsgálatnak azonban a törvénysértő minősítés ellenére nincs helye, mert az anyagi jogszabályoknak megfelelő minősítéshez képest sem lenne törvénysértő a másodfokú bíróság által kiszabott büntetés.

A bíróságok az eljárási szabályokat megtartották, indokolási kötelezettségüknek eleget tettek.

A nyilvános ülésen a terhelt a felülvizsgálati indítványát fenntartotta. A védő a jogi minősítést illetően csatlakozott az ügyészi állásponthoz, egyebekben azonban az indítványnak megfelelően a büntetés enyhítését is kérte. A legfőbb ügyész képviselője átiratukkal egyezően nyilatkozott.

A Legfelsőbb Bíróság a támadott határozatokat III. rendű terhelt tekintetében az alapügyben megállapított tényállást irányadónak tekintve, egyrészt az indítványban megjelölt okból, másrészt - hivatalból - az abszolút eljárásjogi okok tekintetében vizsgálta felül. (Be. 416. §-a (1) bekezdésének b) és c) pontja, 423. §-ának (1) és (5) bekezdése).

A felülvizsgálati indítvány a másodfokú ítéletben alkalmazott jogi minősítést támadta, ugyanakkor kifejezetten nem érintette az elsőfokú ítélet jogi minősítését. Minthogy a másodfokú bíróságnak a jogi minősítés körében is teljes körű volt a felülvizsgálati kötelme, a felülvizsgálat terjedelmére vonatkozó, a Be. 423. § (4) bekezdésében írt korlátozás nem értelmezhető úgy, hogy az kizárná a felülvizsgálati eljárásban annak lehetőségét, a Legfelsőbb Bíróság

a másodfokú bíróság jogi minősítését megváltoztatva eltérjen az elsőfokú bíróság jogi minősítésétől is, és a törvényes minősítés tekintetbe vételével döntsön a kiszabott büntetés törvényes voltáról.

A felülvizsgálati indítványt - a jogi minősítések tekintetében osztva a Legfőbb Ügyészség jogi álláspontját is - az alábbiak szerint alaposnak találta.

A felülvizsgált ítéletek egyöntetűen csalás és magánokirat-hamisítás bűncselekményéhez (bűncselekményeihez) kapcsolódó részesi elkövetésben (felbujtásban) látták a III. rendű terhelt bűnösségének az alapját. Ennyiben az ítéletek vitán felül helyesek.

A részesség, így a felbujtás is, járulékos jellegű, tettesi alapcselekményt feltételez. A járulékoság azt is jelenti, hogy a részes felelőssége a tettesi alapcselekményhez igazodik: a részes általában azonos bűncselekményért, ritkábban (excessus mandati esetén) enyhébb bűncselekményért felel, mint a tettes.

Ebből kiindulva kell a történeti tényállást értékelni.

A csalás tettesei azok a személyek, akik az Alap sértettet (és egyben passzív alanyt) az eljárásba bevont Közalapítványon keresztül tévedésbe ejtve, a valótlan igénylést eszközölték. Miután a történeti tényállásból más nem következik, a csalási cselekmények tettesei: a X., XI., és a XII. rendű terheltek, továbbá T. G-né, és a III. rendű terhelt az ő tettesi cselekményeiknek a felbujtója. Azok a személyek, akik közreműködtek a hamis tartalmú kérelmek elkészítésében - miután közvetlenül nem ők ejtették tévedésbe a passzív alanyt - nem társtettesek, hanem bűnsegédek. (Bűnsegéd az adott tényállás mellett az I. rendű terhelt is, aki tudottan hamis kérelmeket hitelesített).

A felbujtó és a bűnsegédek jogi felelősségét a tettesek cselekménye „határolja be”.

A Btk. 12. § (2) bekezdése szerint „nem bűnhalmazat, hanem folytatólagosan elkövetett bűncselekmény az, ha az elkövető ugyanolyan bűncselekményt, egységes elhatározással, azonos sértett sérelmére, rövid időközökben többször követ el. A Btk. 19.§-a szerint pedig elkövetők a tettes, a közvetett tettes és a társtettes /tettesek/valamint a felbujtó és a bűnsegéd (részesek).

Mindebből következik: ugyanazon elkövető több bűncselekménye kerülhet folytatólagos egységbe. Ugyanakkor a sértetti (és passzív alanyi) azonosság a tettesi alapcselekményeket nem olvasztja a folytatólagosság egységébe.

Ehhez képest a tettesi alapcselekmények: 4 rendbeli nagyobb kárt okozó csalás és az azzal valós alaki halmazatot alkotó 4 rendbeli magánokirat-hamisítás. E bűncselekményekhez kapcsolódik járulékosan az összes részesi alakzat (így a III. rendű terhelt általi felbujtás is).

A felbujtó személyének azonossága tehát több tettes viszonyában akkor sem eredményezhet folytatólagosságot, ha a részesi akarat-elhatározás egységes és a sértett is azonos. A Btk. Általános Részében nincs olyan rendelkezés, ami a folytatólagosság egységébe olvasztaná azokat a részesi cselekményeket, amelyek tettesi alapcselekménye nem folytatólagos.

Ebből következően a III. rendű terhelt cselekménye 4 rendbeli csalásra felbujtás. A jogi minősítés szorosan a tettesi alapcselekményhez igazodik, a kár nem összegeződik, így a felbujtó cselekményei e tettesi bűncselekményekkel okozott összes kárra tekintettel nem minősülhetnek súlyosabban.

Az elsőfokú ítélet a tényállás III/3.1-3.4. pontjai alatti tettesi alapcselekményeket a 318. § (1) bekezdése, és az (5) bekezdés b) pontja szerinti 4 rendbeli nagyobb kárt okozó, üzletszerűen elkövetett csalás bűntettének és 4 rendbeli, a Btk. 276. §-a szerinti magánokirat-hamisítás vétségének minősítette.

Ezen a megyei bíróság, a X., XI. és XII. rendű terhelteket érintő fellebbezés hiányában ugyan nem változtathatott, de jogi álláspontjából kitűnően ezt a minősítést nem is kifogásolta. Ugyanakkor viszont a Komárom-Esztergom Megyei Bíróság a III. rendű terhelt csalási bűncselekményekhez kapcsolódó felbujtói cselekményét - az 1 rendbeli, folytatólagosan elkövetés, továbbá az erre tekintettel jelentős kárösszeg mellett - üzletszerűen elkövetettnek is értékelte és mindezek alapján minősítette a Btk. 318. § (1) bekezdése, (2) bekezdés a) pontja, és (6) bekezdés b) pontja szerinti csalás bűntettének.

A terhelt cselekményeinek üzletszerű minősítése is ellentétes a büntető anyagi jogi rendelkezésekkel.

A Btk. 137. §-ának 9. pontja akként rendelkezik, üzletszerűen követi el a bűncselekményt, aki ugyanolyan vagy hasonló jellegű bűncselekmények elkövetése révén rendszeres haszonszerzésre törekszik.

Ehhez képest a tényállásban nincs adat arra, hogy a X., XI. és XII. rendű terheltek, és T. G-nének a III. rendű terhelt általi felbujtása mikor, nagyjából egy időben, vagy eltérően, egymást követve, hosszabb időn át történt. Nem zárható ki az sem, hogy ugyanazon alkalommal egyszerre történt meg a négy tettes

felbujtása. Ebből pedig nem vonható megnyugtató jogi következtetés arra, hogy a III. rendű terhelt, mint felbujtó ugyanolyan, vagy hasonló bűncselekmények elkövetése révén rendszeres haszonszerzésre törekedett.

Másfelől, ennél is lényegesebb, hogy a tettesi alapcselekmény - még akkor is, ha a kérelmezőknek a kárpótlási eljárásban a kérelmet meg kellett újítaniuk - egyetlen cselekményre korlátozódik mind a négy tettes esetén, semmiképpen nem üzletszerűen elkövetett.

Téves a másodfokú ítélet indokolása abban is, amennyiben a folytatólagosság egységébe foglalandónak tekinti a III. rendű terhelt által felbujtóként megvalósított, 4 rendbeli vagyon elleni cselekményhez kapcsolódó magánokirat-hamisításokat (II. f. ítélet 7. oldala).

Jelen esetben a jogviszony az igénylők és az A. (sértett) között állt fenn, amit az igénylés teremtett meg. Azokat az okiratokat, amelyeket a III. rendű terhelt felbujtóként készíttetett el valótlan tartalommal, 4 jogviszonyban, e jogviszonyokból származó kötelezettségek létezésének bizonyítására használták fel. Az ezzel kapcsolatban a másodfokú bíróság által a folytatólagosság indokolása körében kifejtetteket a bírói gyakorlat ma már - figyelemmel a BK. 87. számú vélemény indokolásában rögzített elvekre - nem követi.

Ehhez képest, a BK. 36.számú véleményre (korábban: 101. BK) is figyelemmel a magánokirat-hamisítás tettesi cselekménye is 4 rendbeli, és ehhez igazodik a részesi minősítés.

A vagyon elleni bűncselekmények változott, enyhébb minősítése a terhelt büntetésének vizsgálatát is indokoltá tette. A jelen esetben ugyanis a vagyon elleni bűncselekmények büntetési tétele három évig terjedő szabadságvesztés, amely a halmazatra tekintettel négy és fél évre emelkedik. A másodfokú bíróság által alkalmazott (6/b. pontos) minősítés mellett a büntetési tétel kettőtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés volt, amely a halmazat folytán tizenkét évre emelkedett. Ekként a jogerősen alkalmazott szabadságvesztés és közügyektől eltiltás tartama törvénysértően súlyos.

Az első és a másodfokú bíróság a bűnösségi körülményeket alapvetően helyen tárta fel. Az új büntetés kiszabása során a Legfelsőbb Bíróság a változott minősítések mellett a többszörös halmazatot, és az ilyen jellegű cselekmények elszaporodottságát súlyosítóként értékelte. Kiemelkedő súllyal vette figyelembe a terhelt terhére, hogy a cselekmények a Magyar Köztársaság nemzetközi megítélését is rontották, továbbá azt is, hogy a jogtalan vagyoni előnyt döntően a terhelt szerezte meg, a cselekmények alapvetően az ő - és nem az

azokra felbujtott tettesek - anyagi érdekét szolgálták. Enyhítő körülményként egy kiskorú gyermek eltartása, és a terheltnek fel nem róható hosszú időmúlás jelentkezik.

Ezért a Legfelsőbb Bíróság a Btk. 37. §-ában meghatározott büntetési céloknak és 83.§-ában foglalt büntetés-kiszabási elveknek megfelelően a terhelttel szemben főbüntetésként 2 év 3 hónap börtönbüntetés (Btk. 43. §. a) pontja) és büntetett előéletére is tekintettel, arányosan 3 év közügyektől eltiltás alkalmazását találta szükségesnek.

A Btk.-nak a cselekmény elkövetésekor hatályos rendelkezései - 64. §. (1) bekezdés a) pontja - szerint, akit határozott tartamú szabadságvesztésre ítélnék és megfelelő keresete (jövedelme), vagy vagyona van, pénzmellékbüntetésre kell ítélni, ha a bűncselekményt haszonszerzés céljából követi el.

Az első fokú bíróság azt rögzítette, hogy a terhelt munkanélküli, semmilyen keresettel, jövedelemmel, avagy vagyonnal nem rendelkezik, s ezt a másodfokú bíróság sem egészítette ki, vagy módosította. Így viszont - a vagyonek Kobzásnak a Btk. 77/B. § (1) bekezdés a) pontjára és 77/C. § (1) bekezdés a) pontjára figyelemmel, törvényes alkalmazása mellett - az anyagi jogszabályokkal ellentétben került sor a pénzmellékbüntetés kiszabására.

A fentieknek megfelelően a Legfelsőbb Bíróság a Komárom-Esztergom Megyei Bíróság támadott ítéletét a Be. 427. § (1) bekezdés b) pontjának alkalmazásával megváltoztatta. A III. rendű terhelt cselekményeit 4 rendbeli a Btk. 318. § (1) bekezdésébe ütköző és a Btk. 138/A. §. b) pontjára tekintettel a (4) bekezdés a) pontja szerint minősülő, a Btk. 21. §. (1) bekezdése szerint felbujtóként elkövetett csalás büntettének, valamint 4 rendbeli a Btk. 276. §-ában foglalt, felbujtóként elkövetett magánokirat-hamisítás vétségének minősítette.

A terhelt ezen cselekmények miatt halmazati főbüntetését két év három hónapra, közügyektől eltiltását három évre enyhítette, míg a pénzmellékbüntetés alkalmazását mellőzte.

Az alapügyben a pénzmellékbüntetést annak meg nem fizetése miatt a bíróság utóbb szabadságvesztésre változtatta át, amelyből a terhelt 40 napot letöltött, míg 320.000 Ft-ot hozzátartozói útján befizetett. A mellékbüntetés mellőzése miatt a Be. 585. §-a alapján a Legfelsőbb Bíróság ezen összegnek a befizetéstől számított törvényes kamataival együttes visszatérítéséről rendelkezett. Ugyanakkor, mivel a terheltet a fentieket meghaladó mértékű vagyonek Kobzás terheli, a fenti összeget a vagyonek Kobzás fedezetéül visszatartotta.

A felülvizsgálati eljárás során kirendelt védői díjként felmerült bünyügyi költséget az állam viseli. (Be. 429. § (1) bekezdése).

A végzés elleni fellebbezést a Be. 3. §-ának (4) bekezdése, felülvizsgálatának lehetőségét pedig a Be. 416. § (4) bekezdésének b) pontja zárja ki. Az ismételt felülvizsgálati indítvány tilalmáról a Be. 418. §-ának (3) és 421. §-ának (3) bekezdése rendelkezik.

A Legfelsőbb Bíróság határozata a Be. 420. §-ának (1) bekezdésén alapul.

Budapest, 2010. október 12.

Dr. Belegi József s. k. a tanács elnöke, Dr. Szabó Péter
s. k. előadó bíró, Dr. Horváth Ibolya s. k. bíró

A kiadmány hitelélül:

bírósági tisztviselő
MTné